

SSAD

Stratejik ve Sosyal Arařtırmalar Dergisi

ISSN 2587-2621

Volume 5 Issue 3, November 2021

sisaddergi@gmail.com

Makale Türü/Article Type: Araştırma/Research

Makale Gönderim Tarihi/Received Date: 11.05.2021

Makale Kabul Tarihi/Accepted Date: 25.07.2021

DOI: 10.30692/siad.936010

ULUSLARARASI YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE'Yİ TERCİH ETME NEDENLERİNİN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ*

*Examination of the Reasons and Expectations of International Higher Education Students to
Prefer Turkey*

Mehmet METE

Maarif Vakfı İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

ORCID ID: 0000-0001-9244-0916

meh.mete@hotmail.com

Mustafa ÖZGENEL

Doç. Dr.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

ORCID ID:0000-0002-7276-4865

mustafa.ozgenel@izu.edu.tr

Atıf/Citation: Mehmet Mete, Mustafa Özgenel (2021), "Uluslararası Yükseköğretim Öğrencilerinin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenlerinin ve Beklentilerinin İncelenmesi", *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.5, S.3 Kasım 2021 s.739-753.

Özet: Bu araştırmanın amacı uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye'yi tercih nedenlerini ve beklentilerini incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemine ve keşfedici durum çalışması desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemine göre belirlenmiş ve çalışma grubuna Türkiye'deki 2019-2020 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 25 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak birebir görüşmelerle, kayıt özelliği olan görüntülü aramalarla ve telefon görüşmeleri ile toplanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bulgulara göre uluslararası öğrencilerin nitelikli eğitim almak, dini

* Bu çalışma, Mehmet Mete'nin Doç. Dr. Mustafa Özgenel'in danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Ayrıca bu çalışmanın bir bölümü İZU Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

inanç, kültürel yakınlık, burs imkanları ve duygusal yakınlık hissettikleri için Türkiye'yi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Uluslararası öğrencilerin Türkiye'de bulunmaktan, üniversitelerin eğitimlerinden ve akademik anlamda öğretim üyelerinden/görevlilerinden memnun oldukları ve öğrencilerin tamamına yakını Türkiye'de eğitim almayı başkalarına tavsiye edebileceklerini belirtmişlerdir. Uluslararası öğrencilerin dil öğrenme zorlukları, ekonomik sorunlar, önyargılı tutum, ırkçı tepkiler, kültürel uyum, özel bilgilerin sorgulanması ve bürokratik sorunlarla karşılaşmaları, öğrencilerin Türkiye dışında alternatif olarak Avrupa ülkelerinde eğitim almak istedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararasılaşma, Öğrenci hareketliliği, Yükseköğretim

Abstract: The aim of this study was to investigate the causes of international higher education students prefer Turkey. The study is designed in a case study pattern in qualitative research techniques or methods to serve the purpose of the research. The study group of this research occurs 25 international students, studying in private and government universities in Turkey in the 2019-2020 academic year spring term. The study group is selected as to maximum diversity method from purposeful sampling methods. The research data are collected through one-to-one calls, video calls with recording capability, and phone calls, using a semi-structured interview technique. Data are analyzed by the content analysis method. The findings of the research have tried to be determined the international students' preference reasons for universities in Turkey, expectations, and satisfaction. According to the findings, it is observed that international students choose Turkey because of the quality of education, religious life, cultural affinity, scholarship opportunities, and emotional closeness. International students indicated that they are satisfied with being in Turkey, their university education, and lecturers in the academic sense, and almost all the students have said they would recommend it to others to study in Turkey. It has been observed that international students encounter language learning difficulties, economic problems, biased attitudes, racist reactions, cultural adaptation, questioning of private information, and bureaucratic problems. It has been identified that students want to receive education in European countries outside of Turkey as an alternative.

Keywords: Internationalization, Student mobility, Higher Education

GİRİŞ

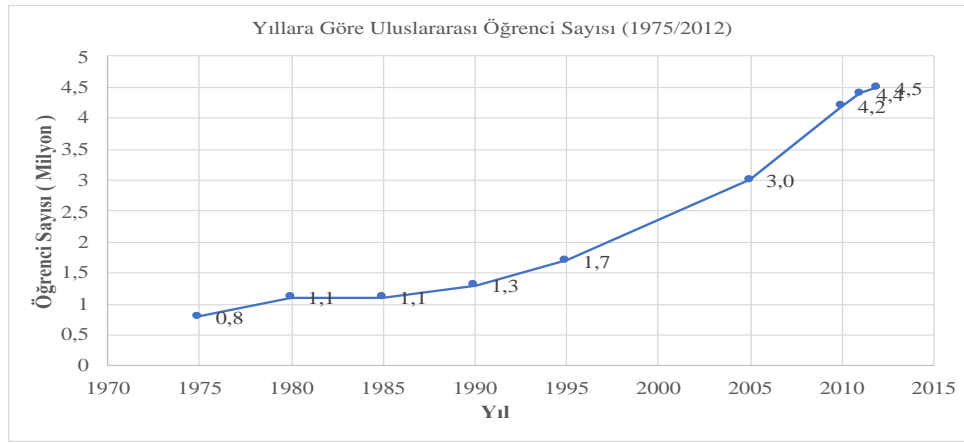
Dünya küreselleşme yolunda hızla ilerlerken ülkeler arasında birçok alanda gelişmeler ve rekabetler yaşanmaktadır. Küreselleşme, insanların yaşamını etkileyen unsurlara uluslararası boyut kazandırmakta, tüm dünya ülkelerini etkilemekte, kültürel, ekonomik, sosyal etkileşimde birlikte teknolojik, bilgi ve eğitim hareketliliğinin ülkeler arası yansımaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşme ile bilginin, teknoloji ve iletişim araçlarıyla erişme hızı, yükseköğretim sisteminin yeniden yapılandırılması sorununu gündeme getirmiş ve yeni arayışlara yöneltmiştir (Taşçı, 2018). Bu anlamda yükseköğretim alanı da taşıdığı büyük potansiyel dolayısıyla son yıllarda önemli bir uluslararası rekabet alanı haline gelmiştir (YÖK, 2017).

Küreselleşme olgusunun doğurduğu ekonomik, teknolojik, kültürel ve bilimsel eğilimler yükseköğretim hizmetlerinin sunumu ve planlamasında önemli değişimlere sebep olmaktadır (Selvitopu, 2016). Altbach (2002), yükseköğretimin küreselleşmesini, öğrenciler, akademisyenler, üniversitelerin diğer çalışanları ve yükseköğretim kitleleri için bir global bir pazar olarak nitelendirmektedir. Yükseköğretimde uluslararasılaşma, dünya genelinde öğrencilerin ve akademisyenlerin kendi ülkeleri dışında farklı ülkelerdeki eğitim faaliyetlerini kapsayan ve uluslararası anlamda diğer eğitim faaliyetlerinin tamamıdır. Bu alanda akla gelen kavramlardan biri "uluslararası eğitimdir". Bu kavram kısaca, öğrencinin kendi ülkesi dışında bir ülkede eğitimine devam etmesi olarak tanımlanabilir (YÖK, 2017). Eğitim hayatlarını kendi ülkelerinin dışında başka ülkelerde sürdüren ve uluslararası boyut kazanan öğrencilerin oluşturduğu hareketlilik, uluslararası öğrenci hareketliliğinin tanımlaması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uluslararası öğrencilik kavramı ya da tanımlaması bağlamında şekillenen bu hareketlilik, sadece mevcut durumda ulaştığı ya da gelecekte ulaşacağı tahmin edilen sayısal değeri itibarıyla değil, dolaylı veya doğrudan bir şekilde etkide bulunduğu diğer ilişki alanları açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Dünya ölçeğinde yaşanan bu hareketliliğin sadece yükseköğretimi etkilemediği akademik, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel etkilerinin de olduğu gözlemlenmektedir. Bu önemi dolayısıyla uluslararası öğrenciler ile ev sahibi ülkeler arasındaki

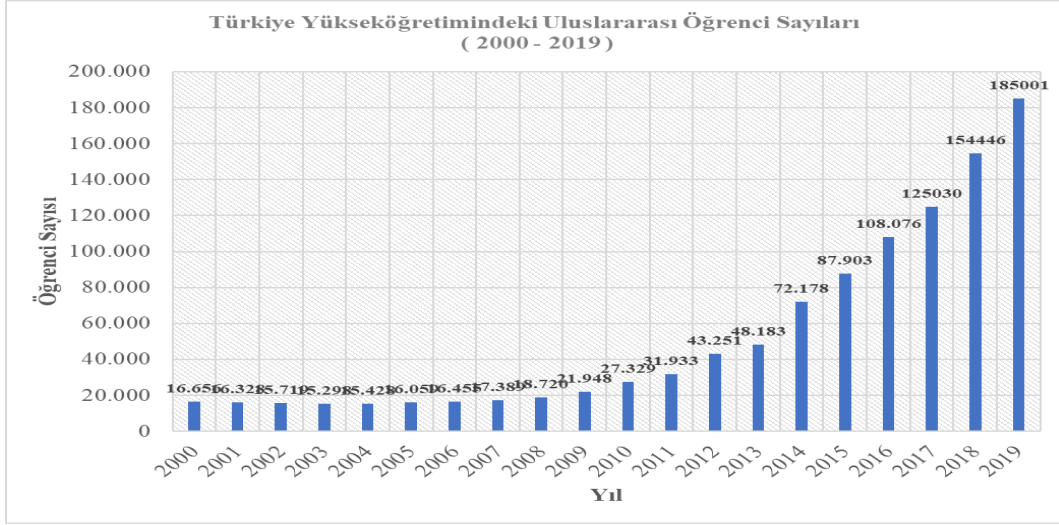
ilişki, “yumuşak güç” bağlamında ele alınmakta ve ülkelerin dış işleri politikalarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Nye (1990) uluslararası öğrenci hareketliliği kavramını “yumuşak güç (soft power)” benzetmesiyle açıklamaktadır. Öncelik sert güç kavramını, bir aktörün ekonomik ve askeri olanaklarını kullanarak başka bir aktör veya aktörlerin davranışları üzerinde değişiklik yapabilme veya nüfuz sağlayabilme becerisi olarak açıklamıştır. Nye, aynı çalışmada yumuşak gücü “baskı ya da zorlamadan, ikna yoluyla başkalarında istediğin sonuçları elde etmek istemesini sağlama” olarak ifade etmiştir. Başka bir anlatımla, “yumuşak güç, zor kullanmadan ya da fırsat maliyetini dikkate almak zorunda kalmadan istediğini elde edebilme becerisidir (Büyükgöze, 2016). Buradan hareketle, Nye’in (1990) literatüre kazandırdığı yumuşak güç bağlamında değerlendirilen uluslararası öğrenciler, ev sahibi ülkeye Knight’ın (2004) uluslararası gerekçe olarak sıraladığı akademik, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel açıdan ciddi avantajlar sağlamaktadırlar. Grafik 1’de 1970-2012 arası verilen uluslararası öğrenci hareketliliği verileri, bu konunun önemini kavranması açısından önemli görülebilir.

Grafik 1: Yıllara Göre Uluslararası Öğrenci Sayısı (OECD, 2015).

Dünya genelindeki öğrenci hareketliliğine bakıldığında; 1970’li yıllarda yaklaşık 800.000 olan uluslararası öğrenci sayısının 2012 yılında 4.500.000 öğrenciye ulaştığı görülmektedir (YÖK, 2017). Dünya genelinde öğrenci hareketliliğine dahil olan kişi sayısı 2016 yılında 5 milyona yükselmiştir. Bu hareketliliğin 2025 yılına kadar 8 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir (OECD, 2018). Özellikle yükseköğretimde 2000’li yıllardan sonra uluslararası öğrenci hareketliliğinde önemli gelişmeler yaşandığı söylenebilir. Türkiye’de ise yükseköğretimde uluslararasılaşma hareketleri 2010 yılından sonra hız kazanmıştır.

Grafik 2: Türkiye'deki Uluslararası Yükseköğretim Öğrenci Sayıları (YÖK, 2020).

Ülkemizde 2000'li yılların başında uluslararası öğrenci sayısı 16.656 iken (Çetinsaya, 2014), son yıllarda uluslararası öğrencilerin Türkiye tercihlerinde artışın olduğu ve Türkiye'nin tercih edilir bir ülke olduğu izlenmiştir. Uluslararası öğrenci sayısı 2014/15 öğretim yılında büyük bir sıçrama kaydederek 72.178'e, 2015/16'da ise 87.903'e ulaşmıştır. 2016/17 öğretim yılında, bu rakam yaklaşık %23 artarak 108.076 öğrenciye, 2019 yılında ise 185.001'e ulaşmıştır (YÖK, 2020).

YÖK'ün (2017) Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesinde elde edilen bilgiler ışığında; Türkiye'nin tarihi geçmişi itibariyle kadim bir gelenekten gelmesi, yıllarca egemenliğindeki topraklarda kalıcı izler bırakması, özellikle yanı başımızdaki ülkelerde soydaşlarımızın bulunması, Türkçe ve Türk kültürünün yakın geçmişte beraber yaşadığımız insanları ülkemize çekmesi, ulaşım kolaylığı ve küresel anlamda markalaşmış Türk Hava Yollarının geniş bir coğrafyaya uçuşlar gerçekleştirmesi, Türkiye'nin jeopolitik konumu, ekonomik güce sahip olmamız, üniversitelerimizin sayısal çokluğu ve aynı şekilde program sayısının yeterli oluşu, üniversite sayımızın artması, şehirlerimizi kültürel çeşitliliği, üniversitelerimizin eğitim düzeyinin gelişmesi, ülkemizdeki yükseköğretim maliyetinin uygun oluşu, Türkiye burslarının artması, bilgi teknolojilerindeki gelişmeler yükseköğretimde uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etmelerinde önemli unsurlar olarak yer almaktadır. Sıralanan bu faktörler ve YÖK'ün strateji belgesi doğrultusunda gerçekleştirdiği faaliyetler neticesinde Türkiye'deki uluslararası öğrenci hareketliliği ciddi bir artış göstererek 185.001'e ulaşmıştır (YÖK, 2020). Türkiye'nin sahip olduğu bu avantajları göz önünde bulundurulduğunda uluslararası öğrenci hareketliliğinin istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu anlamda, uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri ve Türkiye'den beklentilerinin belirlenmesi bu konuda Türkiye'nin politika geliştirmesine yardımcı olabilecektir. Bu düşünceden hareketle araştırmanın amacı uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye'yi tercih nedenlerini ve beklentilerini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye'yi tercih nedenlerini incelemeyi amaçlayan çalışma, nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan keşfedici durum çalışması desenine göre gerçekleştirilmiştir. Durum deseni, belirli bir zamanda ve mekânda gerçekleşmiş olay veya olguları derinlemesine irdelemeyi sağlar (Davey, 1991'den akt., Aytaçlı 2012). Keşfedici durum çalışması ise araştırmacının odak noktası

doğrultusunda topladığı verinin içerisinde araştırılan olguyu keşfetmek için kullanılmaktadır sonucunda ise gelecek çalışmalar için durumla ilgili hipotezler geliştirilmekte ve öneriler getirilmektedir (Yin, 1994). Bu anlamda araştırmada uluslararası öğrencilerin; Türkiye'deki üniversiteleri tercih nedenleri, beklentileri, memnuniyetleri, Türkiye hakkındaki düşünceleri, yükseköğretim deneyimlerinin kendilerine sağladığı katkılar, başkalarına tavsiye konusunda ne düşündükleri, yaşadıkları sorunlar nitel araştırma deseni olan durum çalışması deseninde incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki 2019-2020 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde devlet ve vakıf üniversitelerinde eğitim öğretime devam eden 25 uluslararası öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 25 uluslararası öğrenci, amaçlı örneklem yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik yöntemine göre seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklem, problemle ilgili olan ve kendi içinde benzeşik, değişken ve farklı durumlardan oluşacak şekilde belirlenmektedir (Grix, 2010'dan akt., Baltacı 2017). Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü belirlenirken verilerde yeni bilgiler almamaya ve veriler tekrarlanmaya başladığında örneklem alma işleminin son bulması gerekir (Keser Özmantar, 2018). Bu çerçevede araştırmanın çalışma grubu 25 öğrenciyle sınırlandırılmıştır. Amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen uluslararası öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Uluslararası Öğrencilere Ait Kişisel Veriler

Katılımcılar	Cinsiyet	Geldikleri Ülkeler	Öğrenim Düzeyi	Üniversitelerin Bulunduğu İl/Bölge	Türkiye'de Bulunma Süreleri (yıl)
Ö1	Erkek	Nijer	Doktora	Ankara	5
Ö2	Erkek	Nijer	Doktora	Ankara	3
Ö3	Erkek	Bangladeş	Doktora	İstanbul-1	3
Ö4	Erkek	Etiyopya	Yüksek Lisans	İstanbul-4	7
Ö5	Erkek	Azerbaycan	Yüksek Lisans	İstanbul-3	5
Ö6	Erkek	Makedonya	Yüksek Lisans	İstanbul-5	7
Ö7	Erkek	Afganistan	Doktora	İstanbul-2	10
Ö8	Erkek	Irak	Lisans	Batı Karadeniz	7
Ö9	Erkek	İran	Lisans	İstanbul-3	5
Ö10	Erkek	Gana Cumhuriyeti	Yüksek Lisans	İstanbul-5	13
Ö11	Erkek	Gürcistan	Lisans	İstanbul-3	1
Ö12	Erkek	Suriye	Lisans	İstanbul-7	6
Ö13	Erkek	Bosna Hersek	Lisans	İstanbul-2	5
Ö14	Erkek	Azerbaycan	Lisans	İstanbul-2	6
Ö15	Erkek	Mısır	Lisans	İstanbul-4	3
Ö16	Erkek	Yunanistan	Yüksek Lisans	İstanbul-2	6
Ö17	Erkek	Nepal	Yüksek Lisans	İstanbul-8	4
Ö18	Erkek	Gine Cumhuriyeti	Lisans	İstanbul-7	3
Ö19	Kadın	Bosna Hersek	Yüksek Lisans	İstanbul-9	3
Ö20	Kadın	Endonezya	Doktora	İstanbul-1	8
Ö21	Kadın	Bangladeş	Yüksek Lisans	İstanbul-2	7
Ö22	Kadın	Gürcistan	Lisans	İstanbul-9	4
Ö23	Kadın	Tunus	Yüksek Lisans	İstanbul-6	6
Ö24	Kadın	Afganistan	Lisans	Konya	2
Ö25	Kadın	Moritanya	Lisans	İç Anadolu	2

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Görüşme formu araştırmanın alt problemlerine cevap bulabilmek amacıyla 12 sorudan oluşmaktadır. Sorular, görüşme esnasında ek sorularla desteklenmiştir.

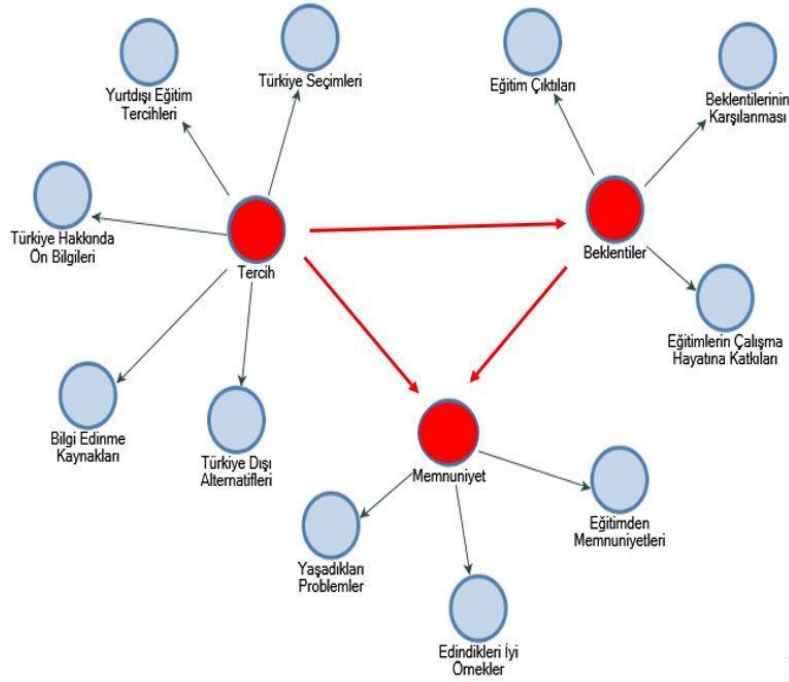
Verilerin Toplanması ve Analizi

Uluslararası öğrencilerin görüşlerine cevap bulmak için araştırmacı tarafından hazırlanan ve geliştirilen sorularla yüz yüze, görüntülü ve telefon aracılığıyla gerçekleştirilen birebir görüşmelerde elde edilen veriler kayıtlar ve not tutularak yazıya dökülmüştür. Bu veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006) içerik analizini birbirine benzeyen verileri belirli temalar ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirerek anlaşılır bir şekilde düzenleyip yorumlamak olarak tarif eder.

Araştırmada kullanılan görüşme formları f1, f2, f3... olarak kodlanmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler için Ö1, Ö2, Ö3... Ö25 kodları kullanılmıştır. Öğrencilerden elde edilen bulgular üç ana tema ile gruplandırılıp içerik analizi yöntemi ile toplamda 11 ana başlıkta açıklanmaya çalışılmış ve elde edilen bilgiler yorumlanmıştır. Bu temalar “Tercih, Beklentiler ve Memnuniyet” ana başlıklarında izah edilmeye çalışılmıştır. Tercih teması altında uluslararası öğrencilerin; Yurt Dışı Eğitim Tercihleri, Türkiye Hakkında Ön Bilgileri, Türkiye Seçimleri, Türkiye Dışı Alternatifleri ve Bilgi Edinme Kaynakları anlatılmaya çalışılmıştır. Beklentiler teması altında uluslararası öğrencilerin; Beklentilerinin Karşılanması, Eğitim Çıktıları ve Eğitimlerinin Çalışma Hayatına Katkısı anlatılmıştır. Memnuniyet teması altında uluslararası öğrencilerin; Eğitimden Memnuniyetleri, Yaşadıkları Problemler ve Edindikleri İyi Örnekler anlatılmıştır.

BULGULAR

Bu araştırmanın amacı, uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye'yi tercih nedenlerini ve beklentilerini incelemektir. Çalışmaya katılan uluslararası öğrenci görüşmelerinden elde edilen veriler analiz edilerek 3 temada toplanmıştır. Bu temalar “Tercih, Beklentiler ve Memnuniyet” olarak isimlendirilmiştir. Temaların alt kategorileri/alt temaları belirlenmiş olup, öğrencilerin görüşleri analiz edilmiştir. Ayrıca temaların birbirleri ile olan ilişkileri de belirtilmiştir. Farklı sorulara verilen cevapların birbirleri ile olan ilişkileri temalara yansıtılmıştır. Temalar Şekil 3'te belirtilmiştir.

Şekil 1. Uluslararası Öğrencilerin Türk Yükseköğretime İlişkin Görüşlerine Ait Temalar

Çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerin görüşmelerinden elde edilen veriler analiz edilerek 3 temada toplanmıştır. Bu temalar “Tercih, Beklentiler ve Memnuniyet” ana başlıklarında izah edilmeye çalışılmıştır.

Tercih

Katılımcılardan toplanan veriler değerlendirilerek “Tercih” temasına ilişkin bulgular “Yurtdışı Eğitim Tercihleri, Türkiye Hakkında Ön Bilgileri, Türkiye Seçimleri, Türkiye Dışı Alternatifleri ve Bilgi Edinme Kaynakları” alt temaları altında incelenmiştir.

Yurtdışı Eğitim Tercihleri

Araştırma kapsamında görüşülen öğrenciler “neden başka bir ülkede yükseköğrenim görme ihtiyacı hissettikleri” sorusuna katılımcıların büyük bölümünün “Nitelikli eğitim alma ($f=16$)” cevabını verdikleri görülmüştür. Ayrıca diğer nedenler olarak « farklı deneyimler edinme isteği ($f=5$), burs kazanmış olmak ($f=4$), siyasi sebepler ($f=4$), Türkiye sevgisi ($f=4$), kolay iş bulma ($f=3$) ve ülkesinde alanında lisansüstü programların olmaması ($f=3$) » cevaplarını verdikleri görülmüştür.

“Türkiye’deki eğitimin ülkemizdeki eğitimden daha kaliteli olduğunu düşünüyorum. Daha iyi bir eğitim almak için yurtdışında okumayı tercih ettim.” (Ö 13)

“Ülkemizdeki eğitim kalitesi ve imkânlar yetersizdir. Yurt dışında gelişmiş bir yerde iyi bir eğitim almak ülkemizde yaygın olan düşüncedir. Uluslararası öğrenci olmak prestijli bir konudur.” (Ö 4)

“Farklı bir ülkede eğitim görmek kendimi geliştirmek açısından önemlidir. Bu ülkenin Türkiye olması da Anavatanım olmasından kaynaklanmaktadır.” (Ö 6)

Türkiye Hakkında Ön Bilgi

Katılımcı öğrenciler gelmeden önce Türkiye hakkında bilgilere hangi yollarla sahip oldukları sorusuna « *İnternette (f=6), Türkiye’de okumuş arkadaşlarımdan (f=6) TV dizi ve filmlerinden (f=5) ve Maarif Vakfı okulları aracılığıyla (f=3)* » cevaplarını vermişlerdir. Katılımcılardan 4’ünün gelmeden önce Türkiye hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını ve Türkiye hakkında en çok Türkiye’nin *Osmanlı mirası (f=7)* olduğu yönünde bir bilgi birikiminde olduklarını belirtmiş olmaları da dikkat çekicidir.

“...sosyal medyada araştırma yaparak kolayca buradaki şartlar ve fırsatlar hakkında bilgi alabildim.” (Ö 14)

“Ramazan ve Kurban çalışmalarında ülkemize gelen Türk sivil toplum kuruluşlarını biliyordum. Türkiye Maarif Vakfının okullarından biliyorum. Maarif okulu ülkemizde çok çok kaliteli bir okul olduğu için Türkiye’yi tercih ettim.” (Ö 2)

“Doğru söylemek gerekirse benim Türkiye’ye gelmeden önce Türkiye hakkında hiçbir bilgim yoktu.” (Ö 10)

“Türkiye Osmanlı İmparatorluğunun devamı olan bir ülkedir. Osmanlı tüm İslam alemine çok iyi hizmetlerin yanı sıra Müslümanların şanını da yüceltti. Tarihi kitaplardan okuduğumuz bilgiler bunlar. Şimdi Türkiye İslam alemine hizmet etmektedir. Günümüzde de mazlumların sesi olarak biliniyor Türkiye.” (Ö 17)

Türkiye Seçimleri

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilere “eğitim almak için Türkiye’yi tercih etme sebepleri” sorulduğunda katılımcıların büyük bölümünün “*Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması (f=15)*” ve “*Türkiye’de kaliteli bir eğitim alabilme olanağı (f=14)*” cevabını verdikleri görülmüştür.

“Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması, Türk halkının misafirperver olması, dini inançlarını rahat bir şekilde yerine getirecek olmanın verdiği olumlu düşünce, tercihlerimi şekillendirdi.” (Ö 13)

“Müslüman bir ülkede bir kadın olarak okumak için güvenli bir ortamın olması.” (Ö 14)

“Malezya bir üniversitede yüksek lisan kazandım başladım ve Türkiye Bursunu kazanınca bırakıp Türkiye’yi tercih ettim.” (Ö 3)

“...uluslararası öğrencilere sağlanan kolaylıklar, üniversite harçlarının düşük olması ve çeşitli burs imkânlarından dolayı eğitim için tercih edilmeye değer bir ülkedir.” (Ö 9)

Türkiye Dışı Alternatifleri

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilere “Türkiye dışında eğitim almak için düşündükleri alternatif ülkeler” sorulduğunda katılımcıların “*İngiltere (f=6), Fransa (f=2), Almanya (f=2), Malezya (f=2), Mısır (f=2), ABD (f=1), Kanada (f=1), Hollanda (f=1), Sudan (f=1), Burkina Faso (f=1) ve Dubai (f=1)*” cevabını verdikleri görülmüştür. 7 öğrenci ise eğitim almak için Türkiye dışında alternatif başka bir ülke düşünmediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcı öğrenciler başka bir ülkede eğitim alma isteklerine gerekçe olarak “*Daha kaliteli eğitim alma isteği (f=10), dil öğrenmek (f=4) ve daha iyi iş imkânı (f=4)*” cevaplarını verdikleri görülmüştür.

“Bölümüm ile alakalı olarak Dünya ki en önemli ekonomi okullarından biri olan ‘London School of Economics’de eğitim görmek isterdim.” (Ö 16)

“Bu eğitim aldığım alanda uzman olmak için Avrupa Üniversitelerden yararlanmak gerekiyor. Çünkü daha uzun zamandır bu alanda çalışıyorlar.” (Ö 19)

“...eğitim seviyesi yüksek olan ülkeler olarak görüyorum söz konusu ülkeleri. Eğitim seviyesi yüksek olan yerlerde okumak istiyorum.” (Ö 23)

“Avrupa'nın eğitim kalitesinin daha gelişmiş olduğunu düşünüyorum.” (Ö 5)

“İngilizce dil ile eğitim almak, hem de farklı medeniyetleri yakından görmek için, en azından lisansüstü eğitim için tercih ederdim.” (Ö 7)

Bilgi Edinme Kaynakları

Araştırma kapsamında görüşülen öğrenciler “okudukları üniversite hakkında hangi kaynaklardan bilgi edindikleri” sorulduğunda Türkiye hakkında bilgi edindikleri kaynaklarla benzer olarak “İnternette (f=14), arkadaşlarımdan (f=10), resmi kanallar ve Sivil Toplum Kuruluşlarından (f=3)” cevabını verdikleri görülmüştür.

“Üniversitem İstanbul üniversitesi ve meşhur bir üniversite olduğu için araştırıp bulmam çok zor olmadı. Birinci araştırma kaynağım internet idi.” (Ö 21)

“Türkiye Burslarına başvuru sonrası ve Yabancı Öğren Sınavı'na girdikten sonra bilgi edindim. Bu bilgilere internet ortamında ulaştım.” (Ö 4)

“Türkiye hakkında bilgiye sahip hocalarım ve arkadaşlarımdan sayesinde öğrenip ona göre hazırlığımı yaptım.” (Ö 13)

“Arkadaşlarımla Ankara Üniversitesinde okuyorlardı onlardan bilgi aldım.” (Ö 2)

Beklentiler

Katılımcılardan toplanan veriler değerlendirilerek beklentiler temasına ilişkin bulgular “Beklentilerinin Karşılanması, Eğitim Çıktıları ve Eğitimlerin Çalışma Hayatına Katkıları” alt temaları altında incelenmiştir.

Beklentilerinin Karşılanması

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin “Türkiye'yi tercih etme sebebi” olarak “Eğitimin kalitesi (f=12), dini gerekçeler (f=6), kültürel yakınlık (f=4), burs imkânı (f=2) ve iş imkânı (f=1)” cevaplarını verdikleri görülmüştür. Katılımcı öğrencilerden 18'i belirttikleri beklentilerin karşılandığını belirtirken 3'ü ise beklentilerinin karşılanmadığını belirtmişlerdir.

“İlahiyat alanında kendimi yetiştirmek için, eğitim kalitesinin çok iyi olduğu gerçeği.” (Ö 20)

“Kaliteli eğitim almak, ülkemdeki sorunlara çözüm bulacak eğitimi almak istedim.” (Ö 4)

“Kaliteli eğitim almak için Türkiye'nin iyi bir ülke olduğunu düşünmüştüm. Eğitime önem veren bir ailemiz var beni küçüklüğümde beri bilgilendirdiler. Türkiye'nin eğitim sistemini ailem bana anlattı.” (Ö 5)

“Türkiye'de eğitim alanındaki beklentilerim ziyadesiyle karşılandı. Farklı bir ülkede eğitim görmek elbette güzel olacaktı. Ancak Türkiye'de İngilizce eğitim görmek beni dünyaya açtı. İngilizcem geliştirenken, bir yandan da İstanbul Türkçesini geliştirme fırsatı buldum. Ayrıca ilk geldiğimde çevrem çok gelişeceğini düşünmemiştim. Gelişen süreçte UDEF (Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu) gibi bir camia ile tanıştım. Bu da beni oldukça sosyal bir birey olmama neden oldu. Bir

yandan eğitim görürken, bir yandan da vakıf kültürü görerek dünyanın dört bir yanında öğrenciler ile tanışma fırsatım da olmuş oldu.” (Ö 6)

Eğitim Çıktıları

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerden 20'sinin (%80) Türkiye'de aldıkları eğitimin kendilerine ve ülkelerine yarar sağlayacağını düşündüklerini belirttikleri görülürken 2'sinin ise aldıkları eğitimden bir fayda beklemediklerini belirttikleri görülmüştür. Katılımcılardan 3'ü de bu konuda görüş belirtmekten kaçınmıştır.

“Gerçekten gelmeden önce kendime soru sordum. Bazı insanlarla istişare ettim, doğru bir seçim yaptığımı söylediler. Aldığım eğitim ile ülkeme döndüğümde çok güzel işler yapacağıma inanıyorum.” (Ö 1)

“Evet, özellikle benim ilahiyat alanında edindiğim eğitimin ve Türkiye'de edindiğim tecrübenin çalışma hayatımda çok yardımcı olacağını umut ediyorum.” (Ö 10)

“Evet, bana ve ülkeme faydalı olacağını düşünüyorum. Çünkü Türkiye'nin eğitimini çok merak edenler var Endonezya'da. Ülkemde yurt dışında okuyan öğrencilerden tecrübeleri ve öğrendikleri paylaşılsın istenir ve çok merak edilir. Türkiye'de edindiğim tecrübeleri ve öğrendiklerimi memleketimdeki insanların faydasına olacak şekilde paylaşmak istiyorum.” (Ö 20)

Eğitimlerinin Çalışma Hayatına Katkısı

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin eğitimlerinden sonra ülkelerinde iş bulabilme konusunda nispeten karamsar oldukları görülmüştür. Katılımcılardan 13'ü ülkelerinde iş bulabileceklerini belirtirken 10'u ise iş bulamayacaklarını belirtmişlerdir. İş bulabileceğini belirtenlerin çoğunun da daha çok üniversite ve özel sektörde iş bulabileceklerini ancak devlet kademelerinde işe girebileceklerini düşünmediklerini belirtmeleri dikkat çekicidir.

“Buradan mezun olmak benim için büyük bir şanstır. En iyi, en kaliteli Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyorum. İstanbul'un merkezindeki tarihi ve en iyi üniversitelerden biri olan İstanbul Üniversitesi'nde okumak büyük bir şanstır. Bu avantajlarla eğer Bosna Hersek'e dönersem diğer arkadaşlarıma göre daha kolay bir şekilde iş bulabileceğimi düşünüyorum. Hangi alanlar olabilir, kurslarda öğretmenlik, okullarda öğretmenlik, tercüman veya turist rehberliği olabilir.” (Ö 13)

“Kolaylıkla iş bulabileceğimi düşünüyorum. Her işte çalışabilirim ama daha da çok elektrik elektronik ve bilgisayar alanlarında iş bulma fırsatım daha geniştir.” (Ö 18)

“Bitirince akademisyen olarak üniversitelerde çalışmak istiyorum, Biyoloji alanında iş bulabileceğimi düşünüyorum.” (Ö 2)

“Evet, iş bulabileceğimi düşünüyorum. Müslüman bir ülkemiz olduğu için Türkiye'deki gibi ilahiyat fakülteleri, kuran kursları, imam hatipleri vb. kurumlarda öğretmenlik yapacağımı ummuyorum.” (Ö 21)

Memnuniyet

Katılımcılardan toplanan veriler değerlendirilerek Memnuniyet Temasına İlişkin Bulgular “Eğitimden Memnuniyetleri, Yaşadıkları Problemler ve Edindikleri İyi Örnekler” alt temaları altında incelenmiştir.

Eğitimden Memnuniyetleri

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin 16'sı okudukları üniversite konusunda kendi seçim haklarını kullandıklarını belirtirken 3'ü ise kararını başkalarından yardım alarak verdiklerini beyan etmişlerdir. Katılımcılar Türkiye'de eğitim alma kararlarından memnun kalıp kalmadıkları sorulduğunda ise büyük çoğunluğu *Memnun* ($f=19$), olduğunu belirtirken *Memnun değilim* ($f=4$) diyenlerin oldukça azınlıkta kaldığı görülmüştür. Görüşme yapılan katılımcı öğrencilerden 22'si Türkiye'de eğitim almayı başkalarına tavsiye edebileceğini belirtirken 3'ü ise farklı sebepler öne sürerek bunu tavsiye etmeyeceklerini belirtmişlerdir.

"Okuduğum üniversiteyi kendi isteğim ile seçtim çünkü bu üniversitenin akademik açıdan başarılı olduğunu düşünüyorum." (Ö 10)

"Okuduğum üniversiteyi kendim araştırarak seçtim, başka üniversitelerin programlarına da baktım ama şimdi okuduğum fakülteyi seçtim." (Ö 11)

"Okuduğum üniversiteyi kendi isteğimle tercih ettim. Özellikle İSAM gibi bir kütüphanesi olması beni hedeflerime giden yolda oldukça heveslendirmişti." (Ö 6)

"Eğitim gördüğüm programdan da ziyadesiyle memnunum. Lisans eğitimimi bu üniversitede aldım, yüksek lisans eğitimimi de aynı üniversitede almaktayım. Bunun sebebi ise hocalarımın hepsi yurtdışı doktoralı ve alanında çok iyi akademisyenler olmasından kaynaklanmaktadır." (Ö 6)

"...bazı konularda memnun kalmadığımı söyleyebilirim. Özellikle ünlü hocaların büyük bir kısmının öğrencilere karşı sergiledikleri egoist tavırları beni rahatsız ediyor. Sadece ben bunu hissetmiş olsam bir şey söylemem yanlış olurdu fakat konuştuğum birçok arkadaşlarım buna benzer şeyler anlattılar." (Ö 17)

"Evet, tavsiye ediyorum. Özellikle yüksek lisanstan önce lisans eğitimini tamamladığım Sakarya şehrini ve Sakarya Üniversitesini tavsiye ediyorum. Her şehrin bir ruhu olduğunu düşünüyorum. Sakarya şehrinin de öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri için olumlu bir havası olduğunu düşünüyorum." (Ö 16)

"Eğitim kalitesinden dolayı, okuma ortamının güzel olmasından dolayı arkadaşlarıma tavsiye ederim. Ayrıca Müslüman bir ülke olması ve ibadetlerimi sorunsuz yerine getirdiğim için tavsiye ederim." (Ö 2)

Yaşadıkları Problemler

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin "Türkiye'de karşılaştıkları zorluklar olarak "Dil sorunu ($f=9$), ekonomik sorunlar ($f=8$), önyargı ve ırkçılık ($f=6$), kültürel uyum ($f=4$), özel bilgilerin sorgulanması ($f=3$) ve bürokratik sorunlar ($f=3$)" cevaplarını verdikleri görülmüştür.

"En büyük zorluğumun dil öğrenme sorunu olduğunu düşünüyorum." (Ö 21)

"Üniversitede ilk sene özellikle Türkçe dil becerimin yetersiz olmasından dolayı dersleri yeteri kadar anlayamadım." (Ö 7)

"Yaşadığım en büyük zorluk dil sorunuydu." (Ö 12)

"Kendi imkânları ile gelen, ailesinin maddi durumu pek iyi olmayan uluslararası öğrencilerin çektiği maddi zorlukları ben de çektim. Özellikle İstanbul gibi büyük bir şehirde. İstanbul'da hayat çok pahalıdır. Bir şekilde Allah'ın yardımıyla, hayırseverlerin bağışlarıyla geçiniyoruz." (Ö 13)

"Türk halkı tarafından beklenmedik özel sorularla muhatap olmak zorlandığım konulardır." (Ö 4)

“Oturum izni, devlet dairelerindeki bürokratik işler, kamu görevlilerin ilgisizliği yaşadığım zorluklara örnek verilebilir.” (Ö 5)

“...devlet daireleri ve resmî kurumlar çok uğraştırıyorlar işlemler pratik bir şekilde çözülmüyor.” (Ö 22)

Edindikleri İyi Örnekler

Katılımcı öğrenciler “Ülkelerine dönerken Türkiye’den hangi uygulamaları götürmek istedikleri” sorusuna « Kültürel unsurları (f=7), STK yapılanmasını (f=6) eğitimdeki kaliteyi (f=4), hizmet altyapısını (f=3) ve araştırma merkezleri altyapısını (f=2) » cevaplarını vermişlerdir.

“Türkiye’nin başarılı olduğu vakıf ve organize işler gibi uygulamaları götürürüm. Özellikle gençlik çalışmalarındaki başarı ki benim en çok çalışmak istediğim alan, şuurlu ve bilinçli gençleri yetiştirmek ve onlarla hemhal olmak.” (Ö 10)

“Bizim ülkemizde vakıf dernek çok fazla yok. Ülkeme döndüğümde sivil toplum kuruluşlarının çalışma metodunu orada da uygulamak istiyorum. Ülkemin sosyal sorumluluk projelerine ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.” (Ö 14)

“STK kültürünü götürmek isterim, Bab-ı Alem, UDEF gibi uluslararası öğrencilerle ilgilenen kurumları örnek olarak götürmek isterim.” (Ö 5)

“Güçlü bir sağlık sistemini ülkemeye götürmek isterim. Türkiye’nin sağlık altyapısı çok gelişmiş durumdadır.” (Ö 25)

“Laboratuvar alt yapısını ülkemeye götürmek isterim.” (Ö 2)

“Hayalimde ISAM Kütüphanesi gibi bir kütüphane açmak. O uzun vadeli bir hayal ve proje.” (Ö 19)

Tüm bu görüşmelerden elde edilen bulgular sonucunda ortaya çıkan kelime bulutu Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Kelime Bulutu

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, öğrencilerin görüşlerinde elde edilen bulgular tercih, beklenti ve memnuniyet temaları altında ele alınmıştır. Bu temaların belirlenen alt kategorileri doğrultusunda öğrencilerin görüşler analiz edilmiştir.

Öğrencilerin kendi ülkeleri dışında eğitim almaya iten sebeplere baktığımızda; nitelikli eğitim almak, burs imkanlarından faydalanmak, farklı kültürleri tanımak, geldikleri ülkelerin siyasi belirsizlikleri, Türkiye'ye duyulan sevgi, yurt dışı eğitim avantajlarından yararlanmak, iş imkanları olarak görülmüştür. Radmard (2012) tarafından uluslararası öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin yurt dışı ve Türkiye tercihlerini nitelikli eğitim olduğu sonucuna varılmıştır. Musaoğlu (2016) Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrencilerin uyum süreçleri ve sınıf arkadaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açıları ve uluslararasılaşma çalışmasında da uluslararası öğrencilerin en önemli beklentisinin nitelikli bir eğitim olduğu görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin yurt dışı tercihlerinde öne çıkan gerekçenin nitelikli eğitim alma talebinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin geldikleri ülkelerin eğitim ve ekonomik anlamda az gelişmişliği öğrencileri bu arayışa yönlendirmiş olabilir.

Öğrencilerin Türkiye hakkında edindikleri bilgilere bakıldığında; Türkiye mezunu öğrencilerden, internet ortamında elde edilen bilgilerden, Türk dizilerinden, Türkiye adına yurt dışında faaliyette bulunan kurumlardan bilgi edindikleri görülmüştür. Tekelioğlu, Başer, Örtlek ve Aydın (2012) tarafından yapılan araştırmada Uluslararası öğrencilerin ülkemiz üniversitelerinin yurtdışında yeterince tanıtım çalışmaları yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı tarihten sonra Türkiye uluslararası öğrenciler için yeni stratejiler ve politikalar belirlemiş, Yükseköğretim Kurumu önemli çalışmalar yapmış 2017 yılında "Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Stratejik Belgesi" yayınlamış ve üniversiteler yurt dışında önemli tanıtım çalışmaları başlatarak uluslararası öğrenci sayısı büyük oranda artmıştır.

Öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme sebeplerine baktığımızda; dini inançlar, eğitim kalitesi, kültürel yakınlık, burs imkanları, Türkçe öğrenme isteği, Türkiye'ye duyulan sevgi olduğu görülmüştür. Bu konuda Enterieva ve Sezgin (2016) uluslararası öğrencilerin nitelikli eğitim ve iyi meslek edinmek için Türkiye'yi tercih ettiklerini tespit etmiştir. Bununla birlikte, Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel (2015) yaptığı araştırmada uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih nedenlerinin başında eğitim kalitesi, dini yakınlık, kültürel yakınlık, aile tavsiyesi ve bilimsel başarılar gelmektedir. Uluslararası öğrencilerin yurt dışı tercihlerinde öne çıkan gerekçenin nitelikli eğitim alma talebinin olduğu görülmektedir. Bulguların bu alanda yapılan araştırmalarla uyumlu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin başka bir ülkede eğitim yönelmesi ile Türkiye tercihleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Türkiye'de okudukları üniversite hakkında bilgi edinme kaynakları görüşlerine bakıldığında; internet ortamından, arkadaş çevresinden, kamu kurum ve kuruluşlarından ve yurt dışında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinden bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Öğrencilerin Türkiye dışında eğitim almak istekleri ülkelere baktığımızda; Avrupa ülkeleri başta olmak üzere ABD, Kanada, Sudan ve Dubai olduğu görülmüştür. Bazı öğrenciler Türkiye dışında başka bir ülkede eğitim almak istemediklerini belirtmişlerdir. Enterieva ve Sezgin (2018) tarafından Türkiye Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yükseköğrenim amacıyla gelen öğrencilerin akademik ve sosyal beklentilerinin karşılanma düzeylerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada öğrencilerin nitelikli eğitim ve iyi meslek edinmek için Türkiye'yi tercih ettikleri belirtilmiştir. Bazı öğrencilerin Türkiye'den sonra Avrupa ülkelerinde eğitimlerine devam etmek istedikleri belirtilmiştir. Öğrencilerin Türk yükseköğretimini okunmaya değer, nitelikli buldukları ancak Avrupa ülkelerindeki yükseköğretimi daha nitelikli buldukları görülmektedir.

Öğrencilerin Türkiye'den beklentilerine dair görüşlere baktığımızda; nitelikli eğitim, kültürel yakınlık, burs imkanları, Türkçe öğrenme arzusu, iş imkanları olduğu görülmüştür. Musaoğlu

(2016) Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrencilerin uyum süreçleri ve sınıf arkadaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açıları ve uluslararasılaşmaya dair düşüncelerini irdeleyen araştırmaya göre uluslararası öğrencilerin en önemli beklentisinin nitelikli bir eğitim olduğu belirtilmiştir. Ercan (2012) tarafında yapılan araştırmada öğrencilerin geneli Türkiye'deki yükseköğretim sistemini başarılı bulmaktadır. Öğrencilerin geldikleri ülkelere baktığımızda ekonomik olarak az geliştikleri, eğitim seviyelerinin Türkiye'nin gerisinde olduğu görülmekte ve bu durumun öğrencileri yeni arayışlara sevk ettiği görülmektedir.

Öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitimi faydalı bulup bulmadığına dair görüşlere baktığımızda;

Öğrencilerin tamamına yakını faydalı bulmakta, birkaç öğrenci de bu konuda görüş belirtmekten kaçınmıştır. Radmard (2017) tarafından yapılan araştırmada birtakım zorluklara rağmen uluslararası öğrencilerin Türkiye'nin mevcut eğitiminden memnun oldukları tespiti yapılmıştır.

Öğrencilerin eğitim sürecinden sonra ülkelerinde iş bulabilme konusunda iyimser olmadıkları görülmüştür. Katılımcılardan bir kısmı iş bulabileceklerini, bir kısmı da iş bulamayacaklarını belirtmişlerdir. İş bulamayacağını belirten öğrencilerin kendi ülkelerinin az gelişmişliği, ekonomik ve siyasi sorunları ile ilişkilendirdikleri görülmektedir Ercan (2012) tarafından geliştirilen araştırmada öğrencilerin sosyo-ekonomik olarak dar ve orta gelirli ailelerden geldiği gözlemlenmekte olup ekonomik sorun yaşadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin okudukları üniversite tercihleri konusundaki seçimleri sorulduğunda tamamına yakını kendileri tarafından tercih ettikleri görülmüştür. Okudukları üniversite programını başarılı buldukları, akademik anlamda ders hocalarından memnun oldukları belirtilmiştir. Birkaç öğrencinin hocaların dersteki tavırlarından ve tutumlarından memnun olmadıkları belirtilmiştir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğu Türkiye'de eğitim görmeyi arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir. Toska (2019) tarafından uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki yükseköğretime dair görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan araştırmada öğrencilerin genelinin beklentilerinin karşılandığı ancak öğrencilerin öğretim üyelerinin ders içindeki davranışlarında memnun kalmadıkları belirtilmiştir. Öğretim üyelerinin ders dışındaki davranışlarından, idari personelden, barınma ve sağlık olanaklarından memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin Türkiye'de karşılaştıkları zorluklar olarak dil öğrenme güçlüğü, ekonomik, önyargı ve ırkçılık, kültürel uyum, özel bilgilerin sorgulanması ve bürokratik sorunlar yaşamaktadır. Yaşadıkları bu sorunlara rağmen Türkiye'den ülkelerine dönerken kültürel değerleri, STK yapılanmasını, aldıkları eğitimin kalitesini, hizmet altyapısını ve araştırma merkezleri altyapısını iyi örnekler olarak alıp götüreceklerini ifade etmişlerdir. Radmard (2017) tarafından yapılan araştırmada birtakım zorluklara rağmen uluslararası öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitimden memnun oldukları ortaya çıkmıştır. Ercan'ın (2012) yaptığı araştırmada öğrencilerin sosyo-ekonomik olarak dar ve orta gelirli ailelerden geldiği ve ekonomik sorun yaşadıkları görülmüştür. Akanwa (2015) Batı ülkelerinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin kültürel ve toplumsal uyum, yabancı dil öğrenme güçlüğü, üniversitelerin kaynaklarından yeterince istifade edememe gibi sorunlarla karşılaştıklarını saptamıştır. Öğrencilerin ekonomik ve eğitim anlamında az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere geldiği gerçeğinden hareketle Türkiye'nin eğitim, sosyal ve hizmet alanlarındaki çalışmalarının kendi ülkelerine göre daha geliştiği sonucuna ulaşmak mümkündür. Öğrencilerin Türkiye'den edindikleri iyi örnekler baktığımızda Türk halkının misafirperverliği, hoşgörülü olması, saygısı, sevgisi, gelenekleri, adetleri, yardımseverliği, sıcak ilgisi, kardeşlik duygusu, temizlik anlayışını benimsedikleri ve Türkiye'nin sivil toplum kuruluşlarına dair iyi izlenimler edindikleri görülmüştür.

ÖNERİLER

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki eğitimi nitelikli buldukları ancak uluslararası alanda kendilerine avantaj sağlayacak yabancı dillerde eğitim almak istedikleri belirtilmiştir. Bu

çerçevede uluslararası öğrenciler açısından yükseköğretim alanında cazip bir ülke olmak için üniversiteler uluslararası geçerliliği olan dillerde eğitim öğretim programlarına ağırlık verebilirler.

Bazı öğrencilerin Türkiye’de veya iş olanakları gelişmiş farklı ülkelerde hayatlarını devam ettirmek istedikleri belirtilmiştir. Nitelikli öğrencileri elde tutmak için Üniversite sonrası iş imkanları sunulabilir. Uluslararası öğrencilerin bir kısmı alternatif olarak Avrupa ülkelerinde eğitim hayatlarına devam etmek istedikleri belirtilmiştir. Yetişmiş, nitelikli öğrencileri üçüncü ülkelere kaptırmamak için doktora ve sonrası Türkiye’de kalmalarını veya mezuniyet sonrası ülkelere dönmelerini sağlayacak tedbirler alınabilir. Üniversiteler ve YÖK uluslararası öğrencilere yönelik önyargılı tavırlardan ve ırkçılık tutumlarından kaçınmalarını sağlayacak bilinçlendirme ve kamu spotu çalışmaları yapılabilir. Uluslararası öğrencilerin oturma ve resmi işlemler konusunda yaşadıkları bürokratik sorunlara çözüm geliştirilmelidir. Üniversitelerin uluslararası ilişkiler ofisleri bu konularda ve diğer yaşanan zorluklarda öğrencilere yardımcı olabilir. Uluslararası öğrencilerin barınma sorunlarına yönelik sorunları aşmak için üniversiteler KYK yurtları ile iş birliği geliştirebilir.

Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşma alanında geliştirdiği politika ve stratejiler uluslararası öğrencilerin ülkemize gelişlerini arttırmıştır. Bu alanda daha farklı stratejilerin ve politikaların geliştirilmesi, büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesi gerekir. Başarılı öğrencilerin yerinde tespit edilerek Türk üniversitelerinde okumalarını sağlamak, mezuniyet sonrası iş olanakları geliştirilebilir. Başarılı öğrencilere yönelik stratejik bursların sağlanması ve uzun vadede bu öğrencilerin kendi ülkesi ile Türkiye arasında politik ve ekonomik ilişkiler alanında önemli roller üstlenmesini sağlamak için mezun olan ve ülkesine dönen öğrencileri takip edecek bir sistem geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akanwa, E. E. (2015). International students in western developed countries: History, challenges, and prospects. *Journal of International Students*, 5(3), 271-284.
- Altbach, P. (2002). Perspectives on internationalizing higher education. *International Higher Education*, (27), 6-8.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Büyükgöze, H. (2016). Bir etki aracı olarak Türk Yükseköğretiminin ‘Yumuşak Güç’ bağlamında incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 41-49.
- Çetinsaya, G. (2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Enterieva, M. & Sezgin, F. (2016). Türki Cumhuriyetlerden Türkiye’ye gelen Yükseköğretim öğrencilerinin akademik ve sosyal beklentilerinin karşılanma düzeyi. *Gazi Üniversitesi, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 102-115.
- Ercan, M. S. (2012). Uluslararası öğrencilerin uyum sorunlarının incelenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik beklentilerin araştırılması (Basılmamış Uzmanlık Tezi). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara.

- Keser Özmantar, Z. (2018). Örneklem yöntemleri ve örneklem süreci. Eğitim yönetimi araştırmaları. K. Beycioğlu, N. Özer ve Y. Kondakçı (Ed.), *Eğitim yönetimi araştırmaları* içinde (88-110). Ankara: Pegem.
- Knight, J. (2004). Internationalization remodeled: Definition, approaches and rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8(1), 5-31.
- Musaoğlu, N. B. (2016). Yerel ve uzun dönemli uluslararası öğrencilerin uyum süreci ve uluslararasılaşma üzerine deneyimleri (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Nye, J. S. Jr. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 80, 153-171
- OECD. (2018). Education at a Glance 2018 *OECD INDICATORS*. Paris.
- Radmard, S. (2012). Türkiye üniversitelerinin uluslararasılaşma politikaları bağlamında uluslararası öğrencilerin yükseköğretim taleplerini etkileyen etkenlerin incelenmesi (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Radmard, S. (2017). Türk üniversitelerindeki uluslararası öğrencilerin yükseköğretim taleplerini etkileyen etkenler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 67-77.
- Selvitopu, A. (2016). Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma stratejileri: süreç yaklaşımı çerçevesinde nitel bir inceleme (Basılmamış Doktora Tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F., ve Beşel, F. (2015). Yabancı uyruklu lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Öğrenci Sempozyumu*, 6-8.
- Taşçı, G. (2018). Yükseköğretimde uluslararasılaşma: Türkiye örneği (1995-2014) (Basılmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Tekelioğlu, S., Başer, H., Örtlek, M., ve Aydın, C. (2012). Uluslararası Öğrencilerin Ülke ve Üniversite Seçiminde Etkili Faktörler: Vakıf Üniversitesi Örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 191-200.
- Toska, R. (2019). Uluslararası öğrencilerin yükseköğrenime ilişkin görüşleri (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2017). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Stratejik Belgesi 2018-2022. https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekokretimde_Uluslararasılaşma_Stratejik_Belgesi_2018_2022.pdf adresinden 10.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2020). İstatistikler: Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 15.08.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Yin, R. K. (1994). Case study research: design and methods. Thousand Oaks, CA: Sage.